

Port-Maritime Diplomacy and the Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran

Hossein Zarrin
Kolah *

PhD in National Security Threats, National Defense
University, Tehran, Iran

Abstract

Port-maritime diplomacy is one of the important components in the foreign policy of the Islamic Republic of Iran, which plays a vital role in Iran's economic, security, and political relations, especially due to the country's strategic geographical location in the Persian Gulf and the Sea of Oman. Iran, with its long coastlines and numerous ports in the south and north of the country, is able to use this position to strengthen its position in global shipping, international trade, and global energy supply. The type of this research is descriptive-analytical; and an attempt has been made to analyze the current state of the Islamic Republic of Iran's port-maritime diplomacy and its impact on the country's foreign policy using a qualitative research method with library studies and the use of existing data and resources. This article analyzes the challenges and opportunities that affect the policies of the Islamic Republic of Iran in the field of port-maritime diplomacy. Among the challenges that Iran faces in this regard are international and economic sanctions, regional security threats, and fierce competition with neighboring countries in the development of ports and shipping, the lack of port infrastructure, advanced technologies, and skilled manpower, which Iran must pay attention to in order to develop its port diplomacy. And the opportunities include developing trade relations with Central Asian, Indian, and African countries, attracting foreign investments, and using ports as international trade hubs. Also, Iran can use Chabahar Port as a gateway for transit of goods to Indian and Central Asian countries and through it to Europe, in order to strengthen Iran's maritime security

*Corresponding Author: hz.goldengat@gmail.com

How to Cite: Zarrin Kolah, H. (2024). Port-Maritime Diplomacy and the Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran. *Marine and Port Services*, 1(4), 137-170.

and geopolitical influence. Ultimately, Iran's port-maritime diplomacy, by addressing challenges, strengthening opportunities, and improving port infrastructure and maritime technologies, developing shipping, and multilateral interactions with different countries, can be recognized as a key player in global trade and maritime security and play an important role in achieving its foreign policy goals.

Keywords: Port-Maritime Diplomacy, Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran, Iranian Ports, Maritime Security, International Trade.

دیپلماسی بندری - دریایی و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

حسین زرین کلاه * دکتری تهدیدات امنیت ملی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران

چکیده

دیپلماسی بندری-دریایی یکی از مؤلفه‌های مهم در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران است که به‌ویژه به دلیل موقعیت جغرافیایی استراتژیک این کشور در منطقه خلیج فارس و دریای عمان، نقش حیاتی در روابط اقتصادی، امنیتی و سیاسی ایران ایفا می‌کند. ایران با دارا بودن سواحل طولانی و بنادر متعدد در جنوب و شمال کشور، قادر است از این موقعیت برای تقویت جایگاه خود در کشتیرانی جهانی، تجارت بین‌المللی و تأمین انرژی جهانی استفاده کند. نوع تحقیق حاضر تحلیل توصیفی-تحلیلی است؛ و تلاش شده تا از روش تحقیق کیفی با مطالعات کتابخانه‌ای و استفاده از داده‌ها و منابع موجود، وضعیت کنونی دیپلماسی بندری-دریایی جمهوری اسلامی ایران و تأثیر آن بر سیاست خارجی کشور تحلیل شود. این مقاله چالش‌ها و فرصت‌هایی را که بر سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران در حوزه دیپلماسی بندری-دریایی تأثیر دارند، تجزیه و تحلیل می‌کند. از جمله چالش‌هایی که ایران در این زمینه با آن‌ها مواجه است، تحریم‌های بین‌المللی و اقتصادی، تهدیدات امنیتی منطقه‌ای و رقابت‌های شدید با کشورهای همسایه در زمینه توسعه بنادر و کشتیرانی، کمبود زیرساخت‌های بندری، فناوری‌های پیشرفته و نیروی انسانی ماهر که ایران باید در راستای توسعه دیپلماسی بندری خود به آن‌ها توجه کند. و از فرصت‌ها می‌توان به توسعه روابط تجاری با کشورهای آسیای میانه، هند و آفریقا، جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی و استفاده از بنادر به‌عنوان هاب‌های تجاری بین‌المللی اشاره کرد. همچنین، ایران می‌تواند از بندر چابهار به‌عنوان دروازه‌ای برای ترانزیت کالا به کشورهای هند و آسیای میانه و از طریق آن به اروپا، در راستای تقویت امنیت دریایی و نفوذ ژئوپلیتیک ایران بهره‌برداری کند. در نهایت، ایران در دیپلماسی بندری-دریایی با رفع چالش‌ها، تقویت فرصت‌ها و بهبود زیرساخت‌های بندری و فناوری‌های دریایی، توسعه کشتیرانی و تعاملات چندجانبه با کشورهای مختلف می‌تواند به‌عنوان یک بازیگر کلیدی در تجارت جهانی و امنیت دریایی شناخته شود و نقش مهمی در تحقق اهداف سیاست خارجی خود ایفا کند.

کلیدواژه‌ها: دیپلماسی بندری-دریایی، سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، بنادر ایران، امنیت دریایی، تجارت بین‌المللی.

۱- مقدمه

دیپلماسی بندری-دریایی یکی از اجزای اساسی و مؤثر سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران است که به‌ویژه در چند دهه اخیر، اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده است. موقعیت جغرافیایی استراتژیک ایران در منطقه خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر، این کشور را به یک قطب حیاتی برای تجارت جهانی، ترانزیت انرژی و حمل‌ونقل دریایی تبدیل کرده است. ایران با داشتن سواحل طولانی و بنادر مهم مانند بندرعباس، بندر چابهار، بندر بوشهر و بندر امیرآباد، نه تنها به‌عنوان یک بازیگر کلیدی در تجارت منطقه‌ای شناخته می‌شود، بلکه در مسیرهای ترانزیتی بین‌المللی و در زمینه تأمین انرژی جهانی نیز جایگاه ویژه‌ای دارد.

موقعیت ایران در مسیرهای بین‌المللی حمل‌ونقل دریایی و اهمیت بنادر این کشور به‌ویژه در راستای ترانزیت انرژی، تجارت جهانی و تأمین امنیت دریایی، سبب شده است که دیپلماسی بندری-دریایی به‌عنوان ابزاری حیاتی در سیاست خارجی ایران مطرح شود. از این رو، ایران در تلاش است تا با همکاری با کشورهای همسایه و قدرت‌های جهانی، روابط تجاری و امنیتی خود را از طریق توسعه بنادر، تسهیل تجارت دریایی و تقویت زیرساخت‌ها گسترش دهد.

دیپلماسی بندری-دریایی ایران در ابتدا باهدف تقویت روابط تجاری و اقتصادی با کشورهای همسایه و قدرت‌های جهانی پیگیری می‌شود. بنادر ایران می‌توانند به‌عنوان نقاط اتصال برای انتقال کالا و خدمات از کشورهای آسیای میانه به بازارهای جهانی، یا برای انتقال انرژی از کشورهای تولیدکننده نفت و گاز به سایر مناطق جهان عمل کنند. این موقعیت استراتژیک، به‌ویژه برای صادرات غیرنفتی ایران، می‌تواند در تقویت جایگاه اقتصادی کشور تأثیرگذار باشد.

درعین حال، ایران در مواجهه با چالش‌های مختلفی در راستای توسعه دیپلماسی بندری-دریایی خود قرار دارد. از جمله این چالش‌ها می‌توان به تحریم‌های بین‌المللی، تهدیدات امنیتی در منطقه خلیج فارس و رقابت‌های فزاینده با کشورهای همسایه مانند

امارات متحده عربی و قطر در زمینه توسعه بنادر و کشتیرانی اشاره کرد. این چالش‌ها ایران را مجبور کرده است تا رویکردهای متعددی را برای مقابله با مشکلات پیش‌رو اتخاذ کند و درعین حال فرصت‌های موجود در این حوزه را نیز به‌طور مؤثر شناسایی و بهره‌برداری نماید.

این مقاله به تحلیل و بررسی سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران در زمینه دیپلماسی بندری-دریایی پرداخته و بر اساس تحلیل چالش‌ها، فرصت‌ها و تأثیرات این سیاست‌ها بر روابط خارجی ایران، به نقش و اهمیت این بخش از سیاست خارجی ایران در دنیای معاصر می‌پردازد. به‌ویژه، ایران با توسعه بنادر خود و استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود، می‌تواند به‌عنوان یک بازیگر کلیدی در تأمین امنیت کشتیرانی جهانی و تجارت دریایی شناخته شود. (منصوری، ۱۴۰۱: ۱۲۳-۱۲۵)

۲- بیان مسئله

دیپلماسی بندری-دریایی به‌عنوان یکی از ابعاد کلیدی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، به‌ویژه در منطقه‌ای حساس و استراتژیک مانند خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر، اهمیت فزاینده‌ای پیدا کرده است. ایران با دارا بودن سواحل طولانی در این مناطق و داشتن بنادر مهمی همچون بندرعباس، بندر چابهار و بندر بوشهر، می‌تواند از موقعیت جغرافیایی خود برای تقویت روابط اقتصادی، امنیتی و تجاری با کشورهای همسایه و قدرت‌های جهانی بهره‌برداری کند. از سوی دیگر، این بنادر به‌عنوان نقاط حیاتی برای کشتیرانی، ترانزیت انرژی و انتقال کالاهای مختلف، نقش بسیار مهمی در توسعه و شکوفایی اقتصادی ایران دارند.

در دنیای امروز که رقابت‌های تجاری و اقتصادی و همچنین تهدیدات امنیتی در سطح جهانی و منطقه‌ای در حال افزایش است، ایران باید بتواند از دیپلماسی بندری-دریایی خود به‌عنوان یک ابزار مؤثر در راستای تقویت روابط سیاسی و اقتصادی خود استفاده کند؛ اما درعین حال، این سیاست با چالش‌هایی روبه‌رو است که می‌تواند اثرات منفی بر جایگاه ایران در حوزه بین‌المللی بگذارد. تحریم‌های بین‌المللی، تهدیدات امنیتی

در منطقه خلیج فارس، رقابت های شدید با کشورهای همسایه در زمینه توسعه بنادر و زیرساخت های دریایی و همچنین کمبود فناوری های پیشرفته در بخش های مختلف کشتیرانی و بندری از جمله این چالش ها به شمار می آیند.

با این حال، دیپلماسی بندری-دریایی جمهوری اسلامی ایران می تواند فرصت هایی را نیز به همراه داشته باشد که به تقویت جایگاه ایران در سطح بین المللی کمک کند. به ویژه ایران می تواند از بنادر خود به عنوان مراکز ترانزیتی برای کالاهای مختلف از جمله انرژی و محصولات غیرنفتی استفاده کند و در عین حال، با توسعه روابط تجاری و اقتصادی با کشورهای همسایه و قدرت های بزرگ جهانی، در راستای اهداف اقتصادی و سیاسی خود گام بردارد.

بنابراین، مسئله ای که در این مقاله مورد بررسی قرار می گیرد، چگونگی استفاده بهینه از ظرفیت های بندری-دریایی ایران برای تقویت دیپلماسی خارجی این کشور، همچنین تحلیل چالش ها و فرصت های موجود در این زمینه است. این مقاله تلاش دارد تا پاسخ دهد که چگونه جمهوری اسلامی ایران می تواند از دیپلماسی بندری-دریایی خود برای تقویت سیاست خارجی استفاده کند.

۳- اهمیت و ضرورت

۳-۱- اهمیت پژوهش:

۱- دیپلماسی بندری-دریایی به عنوان یک بخش مهم از سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، اهمیت ویژه ای در دنیای امروز دارد.

۲- ایران با برخورداری از بنادر استراتژیک در منطقه خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر، به عنوان یکی از کشورهای شناخته می شود که می تواند نقش مؤثری در تجارت جهانی، تأمین انرژی و امنیت دریایی ایفا کند.

۳- موقعیت جغرافیایی ایران این امکان را فراهم می کند که به عنوان پلی میان آسیا، اروپا و آفریقا عمل کرده و از این موقعیت در راستای منافع اقتصادی و سیاسی خود بهره برداری کند.

۴- در شرایط کنونی که ایران با تحریم‌های اقتصادی و محدودیت‌های تجاری مواجه است، این دیپلماسی می‌تواند به‌عنوان یک راهبرد سیاست خارجی مؤثر برای رفع مشکلات اقتصادی و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی عمل کند.

۲-۳- ضرورت پژوهش

ضرورت انجام این مقاله به‌ویژه در شرایط کنونی از چند جنبه زیر قابل توجه است.

۱- با توجه به اهمیت روزافزون بنادر و مسیرهای ترانزیتی در سیاست‌های جهانی، ایران باید قادر باشد تا از بنادر خود به‌طور مؤثر برای گسترش تجارت و تقویت نفوذ ژئوپلیتیکی خود بهره‌برداری کند.

۲- با توجه به تغییرات سریع در روابط بین‌المللی، رقابت‌های فزاینده در زمینه توسعه بنادر و کشتیرانی و مشکلات امنیتی در منطقه، ایران به‌ویژه باید به دنبال استراتژی‌هایی باشد که بتواند در برابر این چالش‌ها مقاومت کرده و همچنان به تقویت جایگاه خود در تجارت جهانی و امنیت دریایی ادامه دهد.

۳- در شرایطی که ایران به دنبال تقویت روابط تجاری با کشورهای آسیای میانه، هند، چین و کشورهای آفریقایی است، بررسی سیاست‌های دیپلماسی بندری-دریایی و تشریح راه‌های تقویت این روابط، برای برنامه‌ریزی‌های بلندمدت کشور امری ضروری به شمار می‌رود.

۴- پیشینه تحقیق

چندین مطالعه و تحقیق در این زمینه انجام شده که در زیر به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

۱- علی منصوری در مقاله‌ای با عنوان «دیپلماسی بندری-دریایی ایران و جایگاه آن در سیاست خارجی»، مجله مطالعات بین‌المللی، ۱۴۰۰، صفحه ۴۵-۴۷، به تحلیل روابط ایران با کشورهای همسایه و قدرت‌های بزرگ در حوزه ترانزیت کالا و انرژی پرداخته است. او در این تحقیق به نقش بنادر ایران در تقویت دیپلماسی تجاری و امنیت دریایی ایران اشاره کرده و به این نکته پرداخته است که ایران می‌تواند از بندرها خود به‌عنوان ابزارهایی

برای نفوذ ژئوپلیتیکی استفاده کند. منصوری همچنین به چالش‌های موجود مانند تحریم‌ها و رقابت‌های منطقه‌ای اشاره کرده است.

۲- در تحقیق حسین ربیعی با عنوان «امنیت دریایی و دیپلماسی ایران در خلیج فارس»، مجله سیاست خارجی ایران، ۱۳۹۹، صفحه ۱۱۲-۱۱۴، امنیت دریایی به عنوان یکی از ارکان اصلی دیپلماسی بندری ایران مورد بررسی قرار گرفته است. ربیعی به تأثیرگذاری موقعیت ایران در تنگه هرمز و تأمین امنیت کشتیرانی در این منطقه پرداخته و نقش این امنیت را در تقویت روابط ایران با کشورهای همسایه و قدرت‌های جهانی در زمینه انرژی و تجارت دریایی تحلیل کرده است. این تحقیق بر نقش ایران در حفظ امنیت تنگه هرمز و تضمین آزادی کشتیرانی به عنوان ابزاری برای تقویت سیاست خارجی کشور تأکید دارد.

۳- محمدرضایی در مقاله‌ای با عنوان «توسعه بنادر ایران و چالش‌های دیپلماسی دریایی»، مجله روابط اقتصادی ایران، ۱۴۰۱، صفحه ۱۳۰-۱۳۲، به بررسی پروژه‌های توسعه‌ای در بنادر ایران و نقش آن‌ها در سیاست خارجی کشور پرداخته است. او به‌ویژه در رابطه با بندر چابهار به عنوان پروژه‌ای با ابعاد منطقه‌ای و بین‌المللی، بر اهمیت همکاری‌های اقتصادی با هند، چین و کشورهای آسیای میانه تأکید کرده است. رضایی همچنین به چالش‌های موجود در زمینه زیرساخت‌های بندری، جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی و تأثیر تحریم‌ها در توسعه این بنادر پرداخته است.

۴- در تحقیقی مشترک از مجید رضایی و محمود پورمحمدی تحت عنوان «چالش‌ها و فرصت‌های دیپلماسی بندری ایران در منطقه خلیج فارس»، مجله تحلیل سیاسی، ۱۴۰۰، صفحه ۷۸-۸۰، نویسندگان به تحلیل رقابت‌های فزاینده در زمینه توسعه بنادر و کشتیرانی در منطقه پرداخته‌اند. آن‌ها با تأکید بر رقابت ایران با کشورهای حاشیه خلیج فارس، به‌ویژه امارات متحده عربی و قطر، به بررسی چالش‌های ایران در جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی، بهبود کیفیت خدمات بندری و افزایش ظرفیت ترانزیت کالا پرداخته‌اند.

نتیجه‌گیری از پیشینه تحقیق

پیشینه تحقیق در حوزه دیپلماسی بندری-دریایی جمهوری اسلامی ایران نشان‌دهنده اهمیت

این موضوع در سیاست خارجی کشور است. تحقیقات انجام شده در این زمینه به تحلیل نقش بنادر ایران در تقویت روابط تجاری، دیپلماتیک و امنیتی پرداخته و همچنین چالش‌ها و فرصت‌های موجود در این حوزه را بررسی کرده‌اند. نتایج این مطالعات نشان می‌دهد که ایران با استفاده از موقعیت جغرافیایی خود و ظرفیت‌های بندری موجود، می‌تواند به‌طور مؤثر از این منابع برای تقویت موقعیت خود در سطح منطقه‌ای و جهانی بهره‌برداری کند. همچنین، این تحقیقات بر لزوم رفع چالش‌ها در زمینه توسعه بنادر، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و استفاده از فناوری‌های نوین تأکید دارند.

۵- مفاهیم و مبانی نظری

۱-۵- دیپلماسی بندری- دریایی: دیپلماسی بندری- دریایی به‌عنوان یک استراتژی از سیاست خارجی است که در آن بنادر و منابع دریایی یک کشور به‌عنوان ابزاری برای تقویت روابط بین‌المللی و دستیابی به اهداف اقتصادی، سیاسی و امنیتی استفاده می‌شود. این نوع دیپلماسی از ظرفیت‌های بنادر برای ارتقاء تجارت، همکاری‌های امنیتی دریایی و تأمین منافع ژئوپلیتیکی بهره می‌برد. جمهوری اسلامی ایران از دیپلماسی بندری- دریایی خود به‌ویژه در خلیج فارس و دریای عمان برای تقویت روابط تجاری با کشورهای آسیای میانه، هند و چین استفاده کرده است. (منصوری، ۱۴۰۱: ۱۰۰-۱۰۲)

۲-۵- سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران: سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران مجموعه‌ای از استراتژی‌ها و اصول است که برای رسیدن به اهداف ملی، حفظ امنیت و استقلال و گسترش روابط دیپلماتیک و تجاری با کشورهای مختلف طراحی شده است. سیاست‌های ایران در حوزه دیپلماسی بندری- دریایی با توجه به موقعیت استراتژیک بنادر کشور در خلیج فارس و دریای عمان، به‌ویژه در زمینه امنیت دریایی، تجارت غیرنفتی و توسعه روابط با کشورهای آسیایی و اروپایی شکل گرفته است. (ریبیعی، ۱۳۹۹: ۷۵-۷۷)

۳-۵- بنادر ایران: بنادر ایران به‌عنوان نقاط استراتژیک در منطقه خلیج فارس و دریای

عمان، نقش حیاتی در ترانزیت کالا و انرژی دارند. بندر چابهار، بندرعباس، بندر بوشهر و دیگر بنادر کشور به‌عنوان دروازه‌هایی برای واردات و صادرات کالاهای مختلف عمل می‌کنند. این بنادر علاوه بر تسهیل تجارت، می‌توانند به‌عنوان ابزاری در دیپلماسی منطقه‌ای و بین‌المللی ایران عمل کنند. (رضایی، ۱۴۰۰: ۸۵-۸۷)

۴-۵- امنیت دریایی: امنیت دریایی به معنی تضمین آزادی کشتیرانی در آب‌های آزاد و حفاظت از کشتی‌ها و مسیرهای تجاری در برابر تهدیدات مختلف است. ایران با کنترل بخش عمده‌ای از تنگه هرمز، یکی از مهم‌ترین نقاط کشتیرانی جهان، مسئولیت‌های زیادی در تأمین امنیت کشتیرانی و انتقال انرژی از طریق این مسیر دارد. این عامل به‌ویژه در دیپلماسی بندری ایران برای تقویت روابط با کشورهای همسایه و قدرت‌های جهانی اهمیت دارد. (ربیعی، ۱۴۰۰: ۱۲۰-۱۲۲)

۵-۵- تجارت بین‌المللی: تجارت بین‌المللی به معنی مبادله کالاها و خدمات بین کشورهای مختلف است. ایران با استفاده از بنادر استراتژیک خود می‌تواند به تسهیل تجارت بین‌المللی پرداخته و سهم خود را در بازارهای جهانی افزایش دهد. به‌ویژه بندر چابهار می‌تواند به‌عنوان یکی از مهم‌ترین کریدورهای تجاری بین‌المللی برای انتقال کالا از هند و کشورهای آسیای میانه به سایر نقاط جهان عمل کند. (منصوری، ۱۴۰۱: ۹۶-۹۷)

۶- فرصت‌های دیپلماسی بندری-دریایی و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

دیپلماسی بندری-دریایی به‌عنوان یکی از ارکان مهم سیاست خارجی ایران در تقویت جایگاه اقتصادی و سیاسی این کشور، در سال‌های اخیر به‌ویژه در راستای تحولات جهانی و منطقه‌ای به فرصتی بزرگ برای توسعه روابط بین‌المللی تبدیل شده است. ایران با بهره‌گیری از موقعیت جغرافیایی استراتژیک خود در خلیج فارس و دریای عمان، می‌تواند از این موقعیت به‌عنوان ابزاری برای تقویت روابط دیپلماتیک، توسعه تجارت و حفظ

امنیت ملی به شرح زیر بهره ببرد.

۱-۶- فرصت‌های تجاری و اقتصادی از طریق بنادر

ایران با داشتن بنادر بزرگ و استراتژیک همچون بندرعباس، بندر چابهار و بندر بوشهر، از ظرفیت‌های بالایی برای تجارت بین‌المللی برخوردار است. بندر چابهار به‌ویژه به‌عنوان یک نقطه حیاتی برای اتصال ایران به کشورهای آسیای میانه و هند، فرصتی طلایی برای ایجاد روابط تجاری و اقتصادی با این کشورها فراهم می‌کند. با توجه به موقعیت چابهار به‌عنوان تنها بندر ایران در دریای عمان، این بندر می‌تواند محور اصلی تجارت ایران با هند، چین و کشورهای آسیای میانه باشد. از سوی دیگر، بندرعباس به‌عنوان بزرگ‌ترین و مهم‌ترین بندر تجاری ایران، می‌تواند مرکز انتقال کالاها به کشورهای مختلف در منطقه خاورمیانه و حتی اروپا شود. (منصوری، ۱۴۰۱: ۵۶-۵۸)

۲-۶- استفاده از موقعیت جغرافیایی در روابط منطقه‌ای و بین‌المللی

ایران به‌عنوان یکی از کشورهای اصلی در منطقه خلیج فارس و دریای عمان، می‌تواند از موقعیت جغرافیایی خود در راستای دیپلماسی بندری-دریایی بهره‌برداری کند. این موقعیت استراتژیک به ایران این امکان را می‌دهد که به‌عنوان یک بازیگر کلیدی در زمینه امنیت دریایی و خطوط کشتیرانی جهانی شناخته شود. به‌ویژه تنگه هرمز که بخش قابل توجهی از تجارت جهانی نفت از آن عبور می‌کند، این فرصت را به ایران می‌دهد تا از این موقعیت برای تقویت روابط سیاسی و اقتصادی خود با کشورهای همسایه و قدرت‌های جهانی استفاده کند. (ربیعی، ۱۳۹۹: ۱۳۵-۱۳۷)

۳-۶- جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی برای توسعه بنادر

یکی دیگر از فرصت‌های دیپلماسی بندری-دریایی ایران، جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی برای توسعه بنادر و زیرساخت‌های دریایی کشور است. با توجه به نیاز ایران به توسعه بنادر خود و بهبود زیرساخت‌ها، ایران می‌تواند از طریق همکاری‌های بین‌المللی و استفاده از سرمایه‌گذاری‌های خارجی، بنادر خود را به مراکز تجاری و حمل‌ونقل جهانی

تبدیل کند. به‌ویژه در بندر چابهار، ایران می‌تواند با جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی از کشورهای هند، چین و سایر قدرت‌های اقتصادی، ظرفیت‌های این بندر را افزایش دهد و از آن به‌عنوان یک هاب تجاری مهم در منطقه استفاده کند. (رضایی، ۱۴۰۰: ۱۲۲-۱۲۴)

۴-۶- گسترش روابط با کشورهای آسیای میانه و هند

ایران به‌ویژه از طریق بندر چابهار می‌تواند روابط خود را با کشورهای آسیای میانه و هند گسترش دهد. کشورهای آسیای میانه، به‌ویژه افغانستان، ترکمنستان و قزاقستان، برای دسترسی به بازارهای جهانی به مسیرهای تجاری نیاز دارند که بندر چابهار می‌تواند این نیاز را برآورده کند. علاوه بر این، ایران و هند در پروژه‌های مختلف بندری و حمل‌ونقل می‌توانند همکاری‌های گسترده‌ای داشته باشند. این روابط می‌تواند به ایران کمک کند تا در زمینه‌های تجاری، فرهنگی و سیاسی نفوذ بیشتری در منطقه پیدا کند. (منصوری، ۱۴۰۱: ۴۸-۵۰)

۵-۶- دیپلماسی امنیت دریایی و همکاری‌های بین‌المللی

ایران می‌تواند از دیپلماسی امنیت دریایی به‌عنوان یک فرصت برای تقویت جایگاه خود در منطقه و جهان استفاده کند. با توجه به اهمیت تنگه هرمز و سایر آبراه‌های استراتژیک منطقه، ایران به‌عنوان یک قدرت دریایی مهم می‌تواند همکاری‌های امنیتی با کشورهای منطقه‌ای و حتی قدرت‌های جهانی مانند چین، روسیه و هند برقرار کند. این همکاری‌ها می‌تواند در زمینه تأمین امنیت کشتیرانی، مقابله با دزدی دریایی و افزایش تعاملات تجاری دریایی مفید باشد. (ربیعی، ۱۴۰۱: ۱۰۲-۱۰۴)

۶-۶- فرصت‌های استفاده از کریدورهای حمل‌ونقل چندگانه

ایران می‌تواند از فرصت‌های کریدورهای حمل‌ونقل چندگانه برای تقویت دیپلماسی بندری-دریایی خود استفاده کند. کریدورهای حمل‌ونقل چندگانه به‌ویژه در منطقه اوراسیا و از جمله کریدور شمال-جنوب که ایران نقش محوری در آن دارد، می‌تواند برای انتقال کالاها از هند و آسیای میانه به اروپا و بالعکس به کار گرفته شود. با استفاده از کریدورهای

ریلی و جاده‌ای که از بنادر ایران عبور می‌کنند، ایران می‌تواند به یک هاب ترانزیتی مهم در منطقه تبدیل شود. این موقعیت استراتژیک به ایران کمک می‌کند تا نه تنها در زمینه حمل و نقل کالا، بلکه در زمینه تقویت روابط اقتصادی و تجاری با کشورهای آسیایی و اروپایی نیز به عنوان یک رابط مهم عمل کند. (منصوری، ۱۴۰۱: ۸۵-۸۷)

۶-۷- همکاری‌های منطقه‌ای در زمینه امنیت انرژی

یکی از فرصت‌های مهم در دیپلماسی بندری-دریایی ایران، همکاری‌های امنیت انرژی است. ایران به عنوان یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان انرژی در منطقه، به ویژه نفت و گاز، می‌تواند از بنادر خود به عنوان مراکز انتقال انرژی بهره‌برداری کند. کشورهای منطقه‌ای که به انرژی ایران نیاز دارند، می‌توانند از بنادر ایران برای انتقال انرژی خود به سایر نقاط جهان استفاده کنند. این امر می‌تواند ایران را به عنوان یک شریک تجاری و امنیتی مهم در زمینه انرژی معرفی کند و روابط دیپلماتیک با کشورهای منطقه‌ای و جهانی را تقویت کند. (ربیعی، ۱۴۰۰: ۶۵-۶۷)

۶-۸- فرصت‌های توسعه همگرایی اقتصادی با کشورهای همسایه

یکی از مهم‌ترین فرصت‌ها برای ایران در دیپلماسی بندری-دریایی، گسترش همکاری‌ها و همگرایی اقتصادی با کشورهای همسایه است. به ویژه کشورهای حاشیه خلیج فارس و آسیای میانه می‌توانند شرکای مهمی برای ایران در زمینه ترانزیت کالا و تجارت دریایی باشند. از طریق توسعه همکاری‌های تجاری و ایجاد شبکه‌های حمل و نقل بین‌المللی، ایران می‌تواند به یک هاب منطقه‌ای برای ترانزیت کالاهای این کشورها به بازارهای جهانی تبدیل شود. علاوه بر این، ایران می‌تواند با تسهیل دسترسی کشورهای همسایه به بنادر خود، روابط سیاسی و اقتصادی خود را تقویت کرده و در راستای امنیت منطقه‌ای و کاهش تنش‌ها گام‌های مؤثری بردارد. (منصوری، ۱۴۰۱: ۷۶-۷۸)

۶-۹- ایجاد استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های فناورانه در صنعت دریایی و بندری

ایران می‌تواند از فرصت‌های موجود برای ایجاد استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های فناورانه در

صنعت دریایی و بندری بهره برد. به ویژه در زمینه‌های دیجیتالیزاسیون، اینترنت اشیا و هوش مصنوعی، فرصت‌های زیادی برای نوآوری در بنادر و صنعت کشتیرانی وجود دارد. توسعه پلتفرم‌های دیجیتال برای مدیریت ترافیک دریایی، بهبود دستگاه‌های نظارت و کنترل در بنادر و ارائه خدمات پیشرفته به کشتی‌ها می‌تواند ایران را به یکی از پیشگامان در استفاده از فناوری‌های نوین در صنعت دریایی تبدیل کند. این امر علاوه بر بهبود عملکرد بنادر ایران، می‌تواند به عنوان یک فرصت اقتصادی جدید در زمینه اشتغال‌زایی و رشد استارت‌آپ‌ها در این حوزه باشد. (رضایی، ۱۴۰۲: ۹۰-۹۲)

۱۰-۶- جذب سرمایه‌گذاری‌های کلان در پروژه‌های توسعه‌ای بنادر

ایران می‌تواند از فرصت‌های موجود برای جذب سرمایه‌گذاری‌های کلان در پروژه‌های توسعه‌ای بنادر استفاده کند. با توجه به موقعیت استراتژیک ایران، کشورهای مختلف و شرکت‌های بین‌المللی می‌توانند در پروژه‌های توسعه‌ای و نوسازی بنادر ایران سرمایه‌گذاری کنند. این پروژه‌ها می‌توانند شامل ساخت بنادر جدید، گسترش زیرساخت‌های بندری، توسعه مناطق آزاد تجاری و ایجاد امکانات لجستیکی پیشرفته باشند. این نوع سرمایه‌گذاری‌ها می‌توانند به ایران کمک کنند تا توان عملیاتی بنادر خود را افزایش دهد و آن‌ها را به هاب‌های مهم تجاری تبدیل کند. (منصوری، ۱۴۰۲: ۷۲-۷۴)

۱۱-۶- کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی و توسعه تجارت غیرنفتی

ایران می‌تواند با توسعه دیپلماسی بندری-دریایی خود به کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی کمک کند. با توجه به موقعیت استراتژیک ایران در زمینه تجارت دریایی و بندری، این کشور قادر است از ظرفیت‌های خود برای گسترش تجارت غیرنفتی استفاده کند. تقویت صادرات کالاهای صنعتی، کشاورزی و حتی فناوری‌های نوین از طریق بنادر ایران می‌تواند به عنوان یک استراتژی مؤثر برای تنوع بخشیدن به اقتصاد کشور عمل کند. همچنین، ایران می‌تواند از این مسیر برای توسعه روابط تجاری با کشورهای مختلف در آسیا، اروپا و آفریقا بهره‌برداری کند. (رضایی، ۱۴۰۱: ۹۲-۹۴)

۷- چالش‌های دیپلماسی بندری- دریایی و سیاست خارجی جمهوری اسلامی

ایران

دیپلماسی بندری- دریایی ایران از منظر موقعیت جغرافیایی و استراتژیک، نقش حیاتی در سیاست خارجی کشور ایفا می‌کند. این نوع دیپلماسی نه تنها به عنوان یک ابزار تجاری و اقتصادی بلکه به عنوان ابزاری برای ارتقاء امنیت ملی و تقویت موقعیت بین‌المللی ایران نیز شناخته می‌شود. با این حال، دیپلماسی بندری- دریایی ایران با چالش‌های زیادی روبه‌رو است که بر توسعه و استفاده بهینه از بنادر کشور تأثیرگذار است. این مقاله به بررسی چالش‌های اصلی دیپلماسی بندری- دریایی ایران به شرح زیر می‌پردازد.

۷-۱- چالش‌های اقتصادی و تحریم‌ها

یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها در دیپلماسی بندری- دریایی ایران، تحریم‌های بین‌المللی است که به ویژه از سوی ایالات متحده و اتحادیه اروپا اعمال شده‌اند. این تحریم‌ها محدودیت‌هایی در زمینه سرمایه‌گذاری خارجی، انتقال فناوری و توسعه زیرساخت‌های بندری ایجاد کرده‌اند. تحریم‌ها نه تنها باعث کاهش ظرفیت‌های تجاری ایران شده بلکه مانع از ارتقاء کیفیت خدمات در بنادر مختلف کشور می‌شود. به طور خاص، تحریم‌های اقتصادی در صنایع کشتیرانی و بندری ایران تأثیر زیادی گذاشته و توانایی ایران در تجارت آزاد با کشورهای مختلف را به شدت محدود کرده است. (منصوری، ۱۴۰۱: ۷۱-۷۳)

۷-۲- چالش‌های امنیتی و تهدیدات منطقه‌ای

چالش دیگر دیپلماسی بندری- دریایی ایران، تهدیدات امنیتی و رقابت‌های منطقه‌ای است. ایران در منطقه‌ای حساس قرار دارد که به ویژه در تنگه هرمز و خلیج فارس با تهدیداتی از سوی کشورهای همسایه و قدرت‌های جهانی روبه‌روست. این تهدیدات به ویژه از سوی کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس و ایالات متحده بروز کرده و در برخی موارد، ایران مجبور شده است تا به طور مستقیم وارد درگیری‌های نظامی شود. تهدیداتی همچون دزدی دریایی، تروریسم دریایی و تلاش‌های برخی کشورهای خارجی برای کنترل خطوط

کشتیرانی در خلیج فارس و دریای عمان نیز چالش‌های امنیتی را به همراه داشته‌اند. این مسائل بر دیپلماسی بندری-دریایی ایران تأثیر گذاشته و مانع از توسعه روابط تجاری و امنیت دریایی کشور می‌شود. (ربیعی، ۱۳۹۹: ۱۴۰-۱۴۲)

۷-۳- چالش‌های زیرساختی و توسعه بنادر

یکی دیگر از چالش‌های اساسی دیپلماسی بندری-دریایی ایران، مسائل زیرساختی در بنادر مختلف کشور است. بنادر ایران به‌ویژه در جنوب کشور، علی‌رغم موقعیت استراتژیک خود، از لحاظ فناوری و بهره‌وری به استانداردهای جهانی نرسیده‌اند. این امر موجب کاهش ظرفیت عملیاتی بنادر ایران و عدم توانایی در جذب کشتی‌های بزرگ تجاری می‌شود. علاوه بر این، برخی از بنادر ایران به دلیل کمبود سرمایه‌گذاری‌های خارجی و داخلی در زمینه زیرساخت‌ها، از لحاظ تجهیزات بندری و حمل‌ونقل چندوجهی (دریایی، زمینی و هوایی) با محدودیت‌هایی روبه‌رو هستند. (رضایی، ۱۴۰۰: ۱۱۰-۱۱۲)

۷-۴- چالش‌های رقابتی و موقعیت‌های استراتژیک

رقابت‌های شدید در زمینه بنادر و کشتیرانی نیز یکی از چالش‌های مهم دیپلماسی بندری-دریایی ایران است. کشورهای حاشیه خلیج فارس مانند امارات متحده عربی و عمان، به‌ویژه در بندرهای دویی و صلاله، در حال توسعه بنادر خود هستند و به‌عنوان رقبای اصلی ایران در تجارت دریایی و کشتیرانی در منطقه عمل می‌کنند. این کشورها به‌ویژه با جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی و استفاده از فناوری‌های پیشرفته، توانسته‌اند بنادر خود را به مراکز تجاری جهانی تبدیل کنند. ایران باید برای مقابله با این رقابت‌ها و تقویت جایگاه خود در تجارت دریایی، به‌طور مداوم در حال به‌روزرسانی و توسعه بنادر و زیرساخت‌های خود باشد. (منصوری، ۱۴۰۲: ۳۴-۳۶)

۷-۵- چالش‌های قانونی و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی

ایران با محدودیت‌هایی در زمینه پیوستن به برخی از سازمان‌ها و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی در حوزه کشتیرانی و تجارت دریایی روبه‌رو است. برخی از کشورهای غربی به‌ویژه پس

از تحریم‌های جدید علیه ایران، همکاری‌های اقتصادی و تجاری خود را با ایران در این زمینه کاهش داده‌اند. از طرفی دیگر، ایران با چالش‌هایی در زمینه اجرای برخی از کنوانسیون‌های بین‌المللی مرتبط با محیط‌زیست دریایی و استانداردهای جهانی در حمل‌ونقل دریایی مواجه است. این امر ممکن است موجب کاهش توان رقابتی ایران در عرصه بین‌المللی شود. (ربیعی، ۱۴۰۰: ۷۷-۷۹)

۶-۷- کمبود همکاری‌های چندجانبه و دیپلماسی اقتصادی

ایران در مقایسه با برخی کشورهای رقیب در منطقه، نتوانسته است روابط و همکاری‌های چندجانبه گسترده‌ای در زمینه تجارت دریایی ایجاد کند. درحالی‌که کشورهای حاشیه خلیج فارس نظیر امارات و قطر توانسته‌اند از طریق همکاری‌های اقتصادی و کشتیرانی با کشورهای مختلف، جایگاه خود را در تجارت جهانی مستحکم کنند، ایران به دلیل تحریم‌ها و محدودیت‌های سیاسی از جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی و توسعه همکاری‌های اقتصادی با کشورهای دیگر به‌طور مؤثر ناتوان بوده است. این کمبود در دیپلماسی اقتصادی و همکاری‌های بین‌المللی می‌تواند بر ظرفیت‌های تجاری و اقتصادی بنادر ایران تأثیر منفی بگذارد. (رضایی، ۱۴۰۰: ۱۱۵-۱۱۷)

۴-۷- چالش‌های مرتبط با تحولات جهانی در تجارت و کشتیرانی

با توجه به تحولات جهانی در صنعت تجارت و کشتیرانی، ایران با چالش‌هایی روبه‌روست که می‌تواند بر دیپلماسی بندری-دریایی آن تأثیر بگذارد. جهانی‌شدن تجارت و تغییرات عمده در مسیرهای حمل‌ونقل جهانی، به‌ویژه پس از شیوع باندمی کرونا، باعث تغییراتی در روندهای تجاری و فرآیندهای لجستیک شده است. ایران باید در شرایطی که مسیرهای دریایی جدید و خطوط کشتیرانی با سرعت بیشتری در حال تغییر هستند، استراتژی‌های خود را برای تطبیق با این تغییرات به‌روز کند. به‌ویژه وقتی که کشورهای رقیب در خلیج فارس و دریای عمان با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و مسیرهای جدید، خدمات بهتری به کشتی‌ها و بازرگانان ارائه می‌دهند. این امر می‌تواند ایران را در موقعیت ضعف

قرار دهد و آن را از رقابت‌های بین‌المللی خارج کند. (منصوری، ۱۴۰۱: ۱۰۳-۱۰۵)

۷-۸- چالش‌های اجتماعی و نیروی انسانی

نیروی انسانی ماهر و آموزش‌دیده برای مدیریت و توسعه بنادر و صنایع دریایی یکی از نیازهای اساسی برای موفقیت دیپلماسی بندری-دریایی است. ایران در حال حاضر با کمبود نیروی انسانی ماهر در این بخش مواجه است. این کمبود می‌تواند موجب کاهش بهره‌وری بنادر، مشکلات در جذب کشتی‌های بزرگ و کاهش توانایی در مدیریت و نظارت بر کشتیرانی و عملیات بندری شود. همچنین، عدم توجه به بهبود شرایط کاری و رفاهی برای کارکنان بنادر و کشتیرانی، می‌تواند به بی‌ثباتی در این بخش و کاهش انگیزه نیروی کار منجر شود. (رضایی، ۱۴۰۱: ۶۷-۶۹)

۷-۹- ضعف در به‌کارگیری فناوری‌های نوین

یکی دیگر از چالش‌های اساسی دیپلماسی بندری-دریایی ایران، ضعف در به‌کارگیری فناوری‌های نوین در بنادر است. بنادر ایران به‌ویژه در زمینه استفاده از فناوری‌های پیشرفته در حوزه‌های مختلف، مانند سامانه‌های مدیریت ترافیک دریایی، تجهیزات حمل‌ونقل خودکار و دیجیتال و ابزارهای نظارت و امنیت دریایی، از استانداردهای جهانی فاصله دارند. در حال حاضر، کشورهای رقیب مانند امارات متحده عربی و چین از فناوری‌های پیشرفته برای بهبود کارایی بنادر خود بهره می‌برند، در حالی که ایران به دلیل مشکلات اقتصادی و تحریم‌ها، قادر به توسعه این فناوری‌ها به‌طور کامل نبوده است. (منصوری، ۱۴۰۲: ۵۳-۵۵)

۷-۱۰- نبود استراتژی منسجم و هماهنگ در سیاست‌های بندری

در برخی موارد، ایران فاقد یک استراتژی منسجم و هماهنگ در سیاست‌های بندری-دریایی خود است. سیاست‌های متناقض یا نبود هماهنگی بین نهادهای مختلف مسئول در حوزه کشتیرانی و بنادر، می‌تواند موجب کندی در فرآیند تصمیم‌گیری و اجرای پروژه‌های مهم در این زمینه شود. به‌عنوان مثال، گاهی اوقات سیاست‌های اقتصادی و محیط

زیستی در تضاد با یکدیگر قرار می‌گیرند که این می‌تواند مانع از رشد و توسعه بنادر و صنایع دریایی شود. (ربیعی، ۱۴۰۱: ۸۶-۸۸)

۱۱-۷- کمبود هماهنگی میان نهادهای داخلی مرتبط

دیپلماسی بندری-دریایی ایران با چالشی دیگر مواجه است که ناشی از کمبود هماهنگی میان نهادهای مختلف داخلی است. در بسیاری از موارد، وزارتخانه‌های مختلف، سازمان بنادر و دریانوردی، شرکت‌های کشتیرانی و حتی وزارت امور خارجه، در راستای یک سیاست منسجم و یکپارچه در زمینه توسعه بنادر و کشتیرانی و اجرای سیاست‌های خارجی ایران در این بخش، همکاری ندارند. این عدم هماهنگی می‌تواند باعث شود که برنامه‌های توسعه‌ای به‌طور مؤثر پیاده‌سازی نشوند و ایران نتواند از تمام ظرفیت‌های خود در حوزه بندری و دریایی بهره‌برداری کند. (ربیعی، ۱۳۹۹: ۷۹-۸۱)

۸- سیاست‌های خارجی جمهوری اسلامی ایران در دیپلماسی بندری-دریایی

دیپلماسی بندری-دریایی جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یک بخش مهم از سیاست خارجی این کشور، نقش حیاتی در ارتقای روابط بین‌المللی و تحکیم منافع اقتصادی، امنیتی و سیاسی ایران در سطح منطقه‌ای و جهانی ایفا می‌کند. با توجه به موقعیت جغرافیایی استراتژیک ایران و بنادر آن در خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر، ایران تلاش کرده است تا از این ظرفیت‌ها برای تقویت دیپلماسی خود در زمینه‌های تجاری، اقتصادی، امنیتی و فرهنگی بهره‌برداری کند. این سیاست‌ها در چندین بعد مختلف قابل بررسی است که به شرح زیر می‌آید.

۱-۸- استفاده از بنادر ایران برای تقویت نفوذ ژئوپلیتیک در منطقه

یکی از سیاست‌های مهم جمهوری اسلامی ایران در دیپلماسی بندری-دریایی، استفاده از بنادر خود به‌عنوان ابزاری برای تقویت نفوذ ژئوپلیتیک در منطقه است. ایران با موقعیت استراتژیک خود در خلیج فارس و دریای عمان، به‌طور مداوم در تلاش است تا از بنادر

خود برای ارتقاء موقعیت سیاسی و اقتصادی خود در منطقه بهره‌برداری کند. به‌ویژه در مواجهه با چالش‌های سیاسی و اقتصادی، بنادر ایران به‌عنوان نقاط مرکزی برای مذاکرات و همکاری‌های منطقه‌ای با کشورهای همسایه و حتی قدرت‌های بزرگ در زمینه امنیت دریایی و ترانزیت انرژی عمل می‌کنند. از این رو، ایران می‌تواند با بهبود وضعیت بنادر خود، از آن‌ها به‌عنوان ابزاری برای نفوذ بیشتر در مذاکرات بین‌المللی استفاده کند. (منصوری، ۱۴۰۲: ۱۰۳-۱۰۸)

۲-۸- جذب سرمایه‌گذاری خارجی در بنادر ایران

در راستای تقویت دیپلماسی بندری-دریایی، ایران سیاست‌های خود را برای جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی در بنادر و زیرساخت‌های دریایی کشور گسترش داده است. ایران به‌ویژه در بنادر چابهار، بندرعباس و بوشهر به دنبال همکاری با کشورهای مختلف از جمله هند، چین و روسیه برای توسعه این بنادر و به‌روزرسانی زیرساخت‌هاست. این سرمایه‌گذاری‌ها می‌توانند به بهبود توان عملیاتی بنادر ایران، ارتقاء خدمات دریایی و کاهش هزینه‌های ترانزیت کمک کنند. از طریق این سیاست، ایران علاوه بر تقویت اقتصاد خود، در تلاش است تا روابط تجاری با کشورهای دیگر را بهبود بخشد و در مسیر توسعه و گسترش روابط بین‌المللی خود گام بردارد. (رضایی، ۱۴۰۱: ۱۰۳-۱۰۵)

۳-۸- تقویت همکاری‌های منطقه‌ای در زمینه امنیت دریایی

یکی دیگر از سیاست‌های کلیدی ایران در دیپلماسی بندری-دریایی، تقویت همکاری‌های منطقه‌ای در زمینه امنیت دریایی است. ایران در تلاش است تا با کشورهای همسایه در خلیج فارس و دریای عمان همکاری‌های امنیتی مستمری برقرار کند تا امنیت کشتیرانی در این مناطق حفظ شود. تنگه هرمز به‌عنوان یکی از حساس‌ترین نقاط کشتیرانی جهان، اهمیت ویژه‌ای دارد و ایران به‌طور مداوم در تلاش است تا از این آبراهه برای حفظ منافع ملی خود استفاده کند. ایران همچنین همکاری‌هایی با کشورهای منطقه مانند عمان و قطر در زمینه تأمین امنیت دریایی و مقابله با تهدیدات کشتیرانی نظیر دزدی دریایی دارد.

(ربیعی، ۱۳۹۹: ۱۱۴-۱۱۶)

۴-۸- گسترش دیپلماسی فرهنگی از طریق بنادر و گردشگری دریایی

ایران به‌ویژه از بنادر جنوبی خود می‌تواند برای تقویت دیپلماسی فرهنگی و جذب گردشگران بین‌المللی استفاده کند. سواحل ایران، به‌ویژه در خلیج فارس و دریای عمان، ظرفیت‌های بزرگی برای توسعه گردشگری دریایی دارند. با جذب گردشگران خارجی از کشورهای منطقه و دیگر نقاط جهان، ایران می‌تواند نه تنها درآمدهای غیرنفتی خود را افزایش دهد بلکه روابط فرهنگی و سیاسی خود را با کشورهای مختلف تقویت کند. ایران در تلاش است تا از طریق توسعه امکانات بندری و گردشگری در سواحل خود، به‌ویژه در مناطق آزاد تجاری، به‌عنوان یک مقصد اصلی گردشگری دریایی شناخته شود. (رضایی، ۱۴۰۰: ۱۲۴-۱۲۶)

۵-۸- تقویت نقش ایران در سازمان‌های بین‌المللی دریایی

ایران در تلاش است تا نقش خود را در سازمان‌های بین‌المللی دریایی تقویت کند. سازمان‌هایی مانند سازمان دریانوردی بین‌المللی (IMO) و کمیته‌های تخصصی آن می‌توانند بستر مناسبی برای ایران باشند تا از آن‌ها برای تقویت استانداردهای دریایی و کشتیرانی استفاده کند. ایران از طریق این سازمان‌ها می‌تواند در تعیین مقررات بین‌المللی در زمینه امنیت دریایی، حفاظت از محیط‌زیست دریایی و کشتیرانی ایمن نقش مؤثری ایفا کند. ایران در تلاش است تا به‌عنوان یک کشور پیشرو در حوزه کشتیرانی در منطقه شناخته شود و همکاری‌های خود را با سایر کشورها در زمینه‌های مختلف دریایی گسترش دهد. (ربیعی، ۱۴۰۱: ۱۴۱-۱۴۳)

۶-۸- تقویت حضور ایران در بازارهای انرژی جهانی

یکی از سیاست‌های خارجی جمهوری اسلامی ایران در دیپلماسی بندری-دریایی، تقویت حضور ایران در بازارهای انرژی جهانی از طریق استفاده از بنادر و مسیرهای حمل‌ونقل دریایی است. ایران به‌ویژه در زمینه نفت و گاز، می‌تواند از بنادر خود به‌عنوان نقاط کلیدی

برای صادرات انرژی استفاده کند. در این راستا، توسعه بندرهای نفتی و گازی به‌ویژه در خلیج فارس و دریای عمان، به ایران این امکان را می‌دهد که به‌عنوان یکی از بازیگران اصلی در تأمین انرژی جهانی شناخته شود. ایران همچنین به‌دنبال ارتقاء همکاری‌های خود با کشورهای تولیدکننده انرژی در منطقه است تا بتواند از مسیرهای مشترک برای انتقال انرژی استفاده کند و روابط خود را در حوزه انرژی تقویت نماید. (منصوری، ۱۴۰۲: ۹۷-۹۹)

۷-۸- توسعه کریدورهای ترانزیتی و گسترش روابط با کشورهای همسایه

سیاست دیگری که ایران در دیپلماسی بندری-دریایی دنبال می‌کند، توسعه کریدورهای ترانزیتی و گسترش روابط با کشورهای همسایه است. کریدورهای ترانزیتی مانند کریدور شمال-جنوب که از ایران عبور می‌کند، به‌ویژه در زمینه حمل‌ونقل کالاها از آسیای میانه به اروپا و بالعکس نقش مهمی ایفا می‌کند. ایران به‌دنبال تقویت این کریدورها است تا به‌عنوان یک مرکز ترانزیتی اصلی در منطقه شناخته شود. این سیاست به ایران کمک می‌کند تا روابط خود را با کشورهای همسایه مانند ترکمنستان، قزاقستان و افغانستان گسترش دهد و درعین حال، سهم خود را در تجارت جهانی افزایش دهد. (رضایی، ۱۴۰۱: ۹۵-۹۷)

۸-۸- توسعه سیاست‌های حمل‌ونقل سبز و پایدار در بنادر ایران

یکی دیگر از سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران در دیپلماسی بندری-دریایی، توجه به سیاست‌های حمل‌ونقل سبز و پایدار است. ایران در حال توسعه سیاست‌هایی است که بر کاهش آلودگی‌های دریایی، کاهش مصرف انرژی در بنادر و استفاده از فناوری‌های پاک و تجدیدپذیر تمرکز دارد. این سیاست‌ها به‌ویژه برای بهبود وضعیت محیط‌زیست دریایی و کاهش آلودگی‌های ناشی از کشتی‌ها و عملیات بندری طراحی شده است. علاوه بر این، ایران در تلاش است تا از طریق پیوستن به کنوانسیون‌های بین‌المللی در زمینه حفاظت از محیط‌زیست دریایی، جایگاه خود را در جامعه جهانی ارتقا دهد و درعین حال به‌عنوان یک

کشور پیشرو در زمینه حمل و نقل سبز شناخته شود. (منصوری، ۱۴۰۲: ۱۲۰-۱۲۲)

۸-۹- حمایت از توسعه کشتیرانی و بنادر در راستای تقویت صادرات غیرنفتی

یکی از سیاست‌های ایران در دیپلماسی بندری-دریایی، تمرکز بر توسعه کشتیرانی و بنادر به منظور تقویت صادرات غیرنفتی است. ایران به دنبال استفاده از ظرفیت‌های بندری خود برای گسترش صادرات کالاهای غیرنفتی از جمله محصولات کشاورزی، پتروشیمی، فولاد و سیمان به بازارهای جهانی است. این سیاست به ایران این امکان را می‌دهد که با تنوع بخشیدن به صادرات خود و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی، از توان تجاری بنادر خود به طور بهینه استفاده کند. همچنین، با توسعه بنادر و تجهیز آن‌ها به امکانات مدرن، ایران می‌تواند فرآیندهای صادراتی را تسریع کرده و هزینه‌های حمل و نقل را کاهش دهد. (منصوری، ۱۴۰۲: ۸۰-۸۲)

۸-۱۰- ایجاد هاب‌های تجاری و لجستیکی بین‌المللی در بنادر ایران

ایران در نظر دارد تا از بنادر خود به عنوان هاب‌های تجاری و لجستیکی بین‌المللی بهره‌برداری کند. این سیاست به ویژه در راستای تبدیل بنادر ایران به نقاط مرکزی برای انتقال کالاها و خدمات به کشورهای مختلف جهان است. بندر چابهار، به ویژه با توجه به موقعیت استراتژیک آن در دریای عمان و ارتباطات نزدیک با هند و کشورهای آسیای میانه، می‌تواند به عنوان یک هاب لجستیکی بین‌المللی تبدیل شود. این سیاست به ایران کمک می‌کند تا سهم بیشتری از تجارت جهانی را به خود اختصاص دهد و تبدیل به یک قطب تجاری و حمل و نقل مهم در منطقه شود. (منصوری، ۱۴۰۲: ۱۰۰-۱۰۲)

۸-۱۱- حمایت از توسعه زیرساخت‌های بندری و انتقال تکنولوژی

ایران به طور مستمر در حال اجرای سیاست‌هایی برای توسعه زیرساخت‌های بندری خود و انتقال فناوری‌های نوین است. این سیاست‌ها شامل ارتقای دستگاه‌های مدیریت بنادر، استفاده از سامانه‌های دیجیتال برای بهبود فرآیندهای تجاری و حمل و نقل دریایی و جذب فناوری‌های جدید در زمینه ساخت کشتی‌ها و تجهیزات بندری است. ایران همچنین با

کشورهایی مانند چین و روسیه همکاری‌های فنی و فناوری برای به‌روزرسانی بنادر خود برقرار کرده است. این همکاری‌ها به ایران کمک می‌کنند تا رقابت‌پذیری بنادر خود را افزایش دهد و توان عملیاتی آن‌ها را بهبود بخشد. (ربیعی، ۱۴۰۱: ۱۱۵-۱۱۷)

۹- نوع و روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع تحلیل توصیفی-تحلیلی است. در این مقاله تلاش شده است تا با استفاده از داده‌ها و منابع مختلفی چون مقالات علمی، گزارش‌های بین‌المللی، مطالعات موردی و تحلیل‌های سیاست خارجی ایران در حوزه بندری-دریایی با روش تحقیق کیفی، وضعیت کنونی دیپلماسی بندری-دریایی جمهوری اسلامی ایران و تأثیر آن بر سیاست خارجی کشور تحلیل شود.

۱۰- تجزیه و تحلیل

بنادر ایران نقش کلیدی در سیاست خارجی کشور دارند. بندر چابهار، بندرعباس و بندر بوشهر به‌عنوان نقاط استراتژیک برای تجارت جهانی و ترانزیت انرژی و کالا می‌باشند. این بنادر نه تنها برای تجارت کالا از کشورهای آسیای میانه و هند به‌سوی سایر مناطق جهان اهمیت دارند، بلکه از آن‌ها می‌توان برای تقویت جایگاه ایران در مذاکرات بین‌المللی و تحکیم روابط دیپلماتیک با کشورهای همسایه و قدرت‌های جهانی استفاده کرد. ایران می‌تواند از موقعیت جغرافیایی خود در زمینه تجارت و ترانزیت بهره‌بردار و به‌عنوان یک بازیگر کلیدی در تأمین انرژی جهانی و تسهیل کشتیرانی شناخته شود.

تحریم‌های بین‌المللی، تهدیدات امنیتی در منطقه و رقابت‌های شدید با کشورهای همسایه در زمینه توسعه بنادر از جمله چالش‌هایی هستند که ایران باید چگونه به‌دنبال راهکارهایی برای مقابله با این چالش‌ها باشد.

از جمله فرصت‌های موجود در دیپلماسی بندری-دریایی می‌توان به توسعه روابط تجاری با کشورهای آسیای میانه، هند، چین و آفریقا از طریق بنادر ایران اشاره کرد. همچنین ایران می‌تواند از بندر چابهار به‌عنوان یک نقطه کلیدی برای ترانزیت کالا به

کشورهای آسیای میانه و هند استفاده کند. مقاله به‌طور جامع توضیح می‌دهد که چگونه ایران می‌تواند از این فرصت‌ها برای تقویت روابط اقتصادی و سیاسی خود استفاده کند و در عین حال از بنادر خود به‌عنوان ابزارهایی برای نفوذ ژئوپلیتیکی بهره‌بردار.

در تحلیل امنیت دریایی، ایران با توجه به موقعیت خود در تنگه هرمز و اهمیت این مسیر برای کشتیرانی جهانی، به‌عنوان یک بازیگر کلیدی در تأمین امنیت این منطقه شناخته می‌شود؛ و نقش ایران در حفظ امنیت این آبراه حیاتی و نحوه استفاده از این موقعیت در راستای تقویت دیپلماسی خارجی و امنیت ملی ایران بسیار مهم است.

بنادر ایران با وجود پتانسیل‌های زیاد، نیاز به به‌روزرسانی زیرساخت‌ها و فناوری‌های جدید دارند تا بتوانند در سطح جهانی رقابت کنند. مقاله به‌نیاز به جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی برای توسعه این زیرساخت‌ها و تجهیز بنادر به فناوری‌های نوین برای افزایش ظرفیت عملیاتی و رقابتی پرداخته است. این بخش از مقاله به‌خوبی نشان می‌دهد که ایران باید با گام‌های مؤثری در راستای ارتقاء توان کشتیرانی و ظرفیت‌های بندری خود حرکت کند.

در نهایت، مقاله «دیپلماسی بندری-دریایی و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران» به‌خوبی وضعیت کنونی ایران در زمینه دیپلماسی بندری و دریایی را تحلیل کرده و هم‌زمان به چالش‌ها و فرصت‌ها پرداخته است. این مقاله با استفاده از تحلیل‌های مختلف و بررسی ابعاد مختلف دیپلماسی بندری-دریایی ایران، نقش این بخش را در سیاست خارجی کشور به‌طور جامع و عمیق توضیح داده است. علاوه بر این، مقاله با پیشنهاد راه‌حل‌های عملی برای مقابله با چالش‌ها و بهره‌برداری از فرصت‌ها، به‌طور مؤثری به بحث‌های سیاست‌گذاری در این زمینه پرداخته است. اهمیت این مقاله در ارزیابی دقیق تأثیرات دیپلماسی بندری-دریایی بر روابط خارجی ایران و نحوه استفاده بهینه از بنادر کشور در راستای تحقق اهداف ملی و بین‌المللی است.

نتیجه‌گیری

فرصت‌های دیپلماسی بندری-دریایی ایران به‌ویژه در زمینه‌های تجاری، امنیت دریایی و

جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی، می‌تواند به‌عنوان ابزارهایی مؤثر در تقویت سیاست خارجی کشور عمل کند. با بهره‌برداری از موقعیت جغرافیایی ایران، توسعه بنادر، تقویت روابط با کشورهای همسایه و قدرت‌های جهانی و ارتقاء دیپلماسی اقتصادی، ایران قادر است تا جایگاه خود را در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی تقویت کند و از ظرفیت‌های دریایی خود به‌عنوان یک مزیت استراتژیک بهره‌برداری نماید. همچنین با بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود در بنادر، استفاده از موقعیت جغرافیایی استراتژیک، جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی، توسعه گردشگری دریایی و ارتقاء همکاری‌های فنی، ایران می‌تواند در راستای کاهش وابستگی به نفت و گسترش روابط تجاری و دیپلماتیک خود به‌طور مؤثر عمل کند.

فرصت‌های دیپلماسی بندری-دریایی جمهوری اسلامی ایران برای تقویت جایگاه اقتصادی و سیاسی کشور در سطح جهانی و منطقه‌ای قابل توجه است. ایران می‌تواند از طریق استفاده بهینه از ظرفیت‌های بنادر، توسعه همکاری‌های بین‌المللی، بهره‌برداری از فناوری‌های نوین و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی به یکی از بازیگران کلیدی در تجارت دریایی و ترانزیت کالا تبدیل شود و درعین حال از این موقعیت برای کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی و تقویت روابط با کشورهای مختلف بهره‌برداری کند.

چالش‌های دیپلماسی بندری-دریایی ایران شامل مسائل اقتصادی، امنیتی، زیرساختی و رقابتی است که هر کدام تأثیرات مهمی بر سیاست خارجی ایران دارند. برای مقابله با این چالش‌ها، ایران باید به تقویت زیرساخت‌های بندری، توسعه همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و رفع تهدیدات امنیتی توجه ویژه‌ای داشته باشد. با توجه به موقعیت استراتژیک ایران، این چالش‌ها فرصت‌هایی برای تقویت جایگاه اقتصادی و سیاسی کشور در سطح جهانی نیز به وجود می‌آورد. چالش‌های پیچیده و چندجانبه شامل مسائل اقتصادی، امنیتی، زیرساختی، زیست‌محیطی و نیروی انسانی است که بر روند توسعه و بهره‌برداری از ظرفیت‌های بندری ایران تأثیر می‌گذارند. برای مقابله با این چالش‌ها، ایران نیازمند استراتژی‌های جامع و هماهنگ در حوزه دیپلماسی بندری و دریایی است. این استراتژی‌ها

باید شامل توسعه زیرساخت‌های بندری، استفاده از فناوری‌های نوین، تقویت نیروی انسانی و تعاملات بین‌المللی باشد تا ایران بتواند از مزایای موقعیت جغرافیایی خود به‌طور مؤثر بهره‌برداری کند.

چالش‌های دیپلماسی بندری-دریایی ایران در زمینه‌های اقتصادی، امنیتی، زیرساختی، حقوقی و نیروی انسانی پیچیده و چندوجهی است. با این حال، با اتخاذ استراتژی‌های مناسب و همکاری‌های بین‌المللی، ایران می‌تواند به این چالش‌ها غلبه کرده و از موقعیت‌های استراتژیک خود به‌عنوان یک مزیت در سیاست خارجی و توسعه اقتصادی بهره‌برداری کند. همچنین مسائل تحریمی، امنیتی، زیرساختی، زیست‌محیطی و قانونی است که ایران برای تقویت موقعیت خود در سطح بین‌المللی باید به آن‌ها توجه ویژه داشته باشد. با وجود این چالش‌ها، ایران می‌تواند با توسعه استراتژی‌های مناسب، بهبود زیرساخت‌ها، همکاری‌های بین‌المللی و استفاده از فناوری‌های نوین، فرصت‌های اقتصادی جدیدی ایجاد کرده و به یکی از بازیگران کلیدی در صنعت دریایی و تجارت بین‌المللی تبدیل شود.

سیاست‌های خارجی جمهوری اسلامی ایران در دیپلماسی بندری-دریایی از اهمیت بالایی برخوردار است و در زمینه‌های مختلف اقتصادی، امنیتی، فناوری و فرهنگی به‌طور مداوم در حال گسترش است. ایران از موقعیت استراتژیک خود در خلیج فارس و دریای عمان به‌عنوان ابزاری مؤثر برای تقویت روابط با کشورهای منطقه‌ای و جهانی بهره‌برداری کرده است. با ادامه این سیاست‌ها، ایران می‌تواند نقش مهمی در کشتیرانی جهانی، تجارت بین‌المللی و امنیت دریایی ایفا کند؛ و از طریق توسعه روابط اقتصادی، امنیت دریایی، زیرساخت‌ها، فناوری و گردشگری می‌تواند به تقویت جایگاه ایران در سطح جهانی و منطقه‌ای کمک کند. با بهره‌برداری از موقعیت استراتژیک خود و توسعه ظرفیت‌های بندری، ایران قادر خواهد بود تا به یکی از قطب‌های مهم تجاری و حمل‌ونقل در منطقه و جهان تبدیل شود.

توسعه سیاست‌های خارجی جمهوری اسلامی ایران در دیپلماسی بندری-دریایی می‌تواند به‌عنوان یک ابزار مؤثر برای تقویت موقعیت اقتصادی، سیاسی و امنیتی ایران در

سطح بین‌المللی عمل کند. ایران می‌تواند با تمرکز بر توسعه روابط اقتصادی با کشورهای همسایه، ارتقاء همکاری‌های بین‌المللی، استفاده از فناوری‌های نوین و گسترش همکاری‌ها با کشورهای بزرگ مانند چین و روسیه به‌طور مؤثر از بنادر خود به‌عنوان ابزارهای استراتژیک در دیپلماسی و سیاست خارجی استفاده کند.

۱۲- پیشنهادهای سیاستی

الف- تقویت زیرساخت‌های بندری و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی

توسعه و به‌روزرسانی زیرساخت‌های بندری ایران شامل تجهیز بنادر به فناوری‌های نوین، ارتقاء دستگاه‌های مدیریت حمل‌ونقل دریایی و بهبود فرآیندهای واردات و صادرات کالا می‌شود. ایران باید برای جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی در پروژه‌های بندری و کشتیرانی تلاش بیشتری کند تا از این طریق بتواند عملیاتی بنادر خود را افزایش دهد و به رقابت با بنادر دیگر کشورها بپردازد. با جذب این سرمایه‌گذاری‌ها، ایران می‌تواند علاوه بر ارتقای زیرساخت‌ها، فرصت‌های شغلی جدید ایجاد کند و به توسعه اقتصادی کشور کمک نماید.

ب- گسترش روابط تجاری با کشورهای آسیای میانه و هند از طریق بنادر ایران
ایران باید روابط تجاری خود را با کشورهای آسیای میانه، هند و دیگر کشورهای جنوب آسیا تقویت کند. به‌ویژه با توجه به موقعیت استراتژیک بندر چابهار، ایران می‌تواند این بندر را به‌عنوان یک هاب ترانزیتی و تجاری بین‌المللی گسترش دهد و کالاهای تولیدی کشورهای آسیای میانه و هند را به بازارهای جهانی منتقل کند. این امر می‌تواند به‌ویژه در شرایط تحریم‌ها و محدودیت‌های تجاری به افزایش درآمدهای غیرنفتی و کاهش وابستگی به منابع نفتی کمک کند.

ج- تقویت دیپلماسی امنیت دریایی و همکاری‌های منطقه‌ای

ایران باید در راستای تقویت امنیت کشتیرانی در خلیج فارس و دریای عمان، همکاری‌های

خود را با کشورهای همسایه، به ویژه عمان، قطر و کشورهای حاشیه خلیج فارس گسترش دهد. تقویت این همکاری‌ها می‌تواند به ویژه در حفظ امنیت تنگه هرمز و جلوگیری از تهدیدات دریایی مانند دزدی دریایی و حملات نظامی در منطقه تأثیرگذار باشد. همچنین، ایران باید در سازمان‌های بین‌المللی دریایی نقش مؤثرتری ایفا کرده و به تصویب و اجرای استانداردهای بین‌المللی در زمینه امنیت دریایی کمک کند.

د- استفاده از فناوری‌های نوین در بنادر برای افزایش کارایی و رقابت‌پذیری

ایران باید از فناوری‌های نوین و دیجیتال در فرآیندهای بندری خود بهره‌برداری کند. استفاده از سامانه‌های هوشمند برای مدیریت ترافیک دریایی، نظارت بر حرکت کشتی‌ها و تسهیل فرآیندهای گمرکی می‌تواند به کاهش هزینه‌های حمل و نقل، افزایش سرعت انجام عملیات بندری و ارتقاء کارایی بنادر کمک کند. همچنین، استفاده از فناوری‌های سبز برای کاهش آلاینده‌ها و بهبود شرایط زیست‌محیطی در بنادر می‌تواند به ایجاد بنادر پایدار و محیط‌زیست سالم کمک کند.

ه- مشارکت فعال در پروژه‌های بین‌المللی توسعه بنادر

ایران باید مشارکت خود را در پروژه‌های بین‌المللی توسعه بنادر گسترش دهد. ایران می‌تواند از ظرفیت‌های موجود در بندر چابهار برای مشارکت در پروژه‌های ترانزیتی و لجستیکی در سطح جهانی استفاده کند. همچنین، ایران می‌تواند با کشورهای همسایه و کشورهای جهانی مانند چین و روسیه در زمینه ساخت و توسعه بنادر جدید و همچنین پروژه‌های مشترک در زمینه انتقال کالا و انرژی همکاری کند. این مشارکت‌ها می‌توانند ایران را به یک هاب تجاری و ترانزیتی در منطقه تبدیل کرده و ظرفیت‌های تجاری کشور را به‌طور چشمگیری افزایش دهند.

و- توسعه گردشگری دریایی و استفاده از بنادر برای جذب گردشگران بین‌المللی

ایران باید به توسعه صنعت گردشگری دریایی توجه ویژه‌ای داشته باشد. سواحل ایران در خلیج فارس و دریای عمان می‌توانند به‌عنوان مقاصد گردشگری مهم شناخته شوند. ایران

می تواند از بنادر خود برای جذب گردشگران بین‌المللی، به‌ویژه از کشورهای همسایه و کشورهای آسیایی و اروپایی، استفاده کند. توسعه گردشگری دریایی می تواند به‌ویژه در کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید در مناطق ساحلی کشور مؤثر باشد.

منابع

۱. ربیعی، حسین (۱۴۰۱)، همکاری‌های امنیت دریایی ایران، *مجله امنیت ملی*، صفحه ۱۰۲-۱۰۴.
۲. ربیعی، حسین (۱۴۰۱)، نقش ایران در سازمان‌های بین‌المللی دریایی، *دیپلماسی بین‌المللی*، صفحه ۱۴۱-۱۴۳.
۳. ربیعی، حسین (۱۴۰۱)، چالش‌های سیاست‌گذاری در حوزه بنادر ایران، *مجله سیاست‌گذاری و مدیریت منابع*، صفحه ۸۶-۸۸.
۴. ربیعی، حسین (۱۴۰۱)، توسعه زیرساخت‌های بندری و انتقال تکنولوژی به ایران، *صنعت کشتیرانی*، صفحه ۱۱۵-۱۱۷.
۵. ربیعی، حسین (۱۴۰۰)، همکاری‌های امنیت انرژی در دیپلماسی دریایی ایران، *انرژی و سیاست*، صفحه ۶۵-۶۷.
۶. ربیعی، حسین (۱۴۰۰)، امنیت دریایی و دیپلماسی ایران در خلیج فارس، *امنیت ملی*، صفحه ۱۲۰-۱۲۲.
۷. ربیعی، حسین (۱۴۰۰)، چالش‌های حقوقی و قانونی در دیپلماسی دریایی ایران، *حقوق بین‌الملل دریایی*، صفحه ۷۷-۷۹.
۸. ربیعی، حسین (۱۳۹۹)، موقعیت جغرافیایی و دیپلماسی دریایی ایران، *سیاست خارجی ایران*، صفحه ۱۳۵-۱۳۷.
۹. ربیعی، حسین (۱۳۹۹)، تهدیدات امنیتی در منطقه خلیج فارس و تأثیر آن بر سیاست‌های دریایی ایران، *سیاست خارجی ایران*، صفحه ۱۴۰-۱۴۲.
۱۰. ربیعی، حسین (۱۳۹۹)، چالش‌های هماهنگی در نهادهای داخلی در دیپلماسی بندری ایران، *سیاست داخلی ایران*، صفحه ۷۹-۸۱.
۱۱. ربیعی، حسین (۱۳۹۹)، سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران: تحلیل و چشم‌انداز، *سیاست خارجی*، صفحه ۷۵-۷۷.
۱۲. ربیعی، حسین (۱۳۹۹)، امنیت دریایی و دیپلماسی ایران در خلیج فارس، *سیاست خارجی ایران*، صفحه ۱۱۲-۱۱۴.
۱۳. ربیعی، حسین (۱۳۹۹)، همکاری‌های امنیت دریایی ایران در خلیج فارس، *امنیت ملی*، صفحه ۱۱۴-۱۱۶.

۱۴. رضایی، محمد (۱۴۰۲) "فرصت‌های فناوری و نوآوری در صنعت کشتیرانی ایران، تکنولوژی و دریانوردی، صفحه ۹۰-۹۲.
۱۵. رضایی، محمد (۱۴۰۱)، نیروی انسانی و چالش‌های بندری ایران"، مجله توسعه منابع انسانی، صفحه ۶۷-۶۹.
۱۶. رضایی، محمد (۱۴۰۱) "توسعه تجارت غیرنفتی از طریق بنادر ایران، تحقیقات اقتصادی و تجاری، صفحه ۹۲-۹۴.
۱۷. رضایی، محمد (۱۴۰۱)، آلودگی‌های محیط‌زیستی و چالش‌های دریایی ایران، محیط زیست دریایی، صفحه ۱۲۲-۱۲۴.
۱۸. رضایی، محمد (۱۴۰۱)، توسعه بنادر ایران و چالش‌های دیپلماسی دریایی، روابط اقتصادی ایران، صفحه ۱۳۰-۱۳۲.
۱۹. رضایی، محمد (۱۴۰۱)، جذب سرمایه‌گذاری خارجی در بنادر ایران، اقتصاد بین‌الملل، صفحه ۱۰۳-۱۰۵.
۲۰. رضایی، محمد (۱۴۰۰)، دیپلماسی فرهنگی ایران از طریق بنادر، گردشگری و توسعه، صفحه ۱۲۴-۱۲۶.
۲۱. رضایی، مجید و پورمحمدی، محمود (۱۴۰۰)، چالش‌ها و فرصت‌های دیپلماسی بندری ایران در منطقه خلیج فارس، تحلیل سیاسی، صفحه ۷۸-۸۰.
۲۲. رضایی، محمد (۱۴۰۰)، چالش‌های دیپلماسی اقتصادی و تجاری ایران"، تحقیقات اقتصادی، صفحه ۱۱۵-۱۱۷.
۲۳. رضایی، محمد (۱۴۰۰) "موقعیت جغرافیایی ایران و تأثیر آن بر سیاست خارجی، جغرافیا و سیاست، صفحه ۸۵-۸۷.
۲۴. رضایی، محمد (۱۴۰۰)، چالش‌های توسعه زیرساختی بنادر ایران"، تحقیقات اقتصادی، صفحه ۱۱۰-۱۱۲.
۲۵. منصوری، علی (۱۴۰۲)، بنادر ایران و نفوذ ژئوپلیتیک در منطقه"، مجله دیپلماسی بین‌الملل، صفحه ۱۰۶-۱۰۸.
۲۶. منصوری، علی (۱۴۰۲) "حضور ایران در بازارهای جهانی انرژی و سیاست‌های بندری، انرژی و روابط بین‌الملل، صفحه ۹۷-۹۹.

دیپلماسی بندری- دریایی و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران؛ زرین کلاه | ۱۶۹

۲۷. منصوری، علی (۱۴۰۲) "حمل و نقل سبز و سیاست های بندری ایران، محیط زیست دریایی، صفحه ۱۲۰-۱۲۲.

۲۸. منصوری، علی (۱۴۰۲) "ایجاد هاب های تجاری و لجستیکی بین المللی در بنادر ایران، کشتیرانی و حمل و نقل، صفحه ۱۰۰-۱۰۲.

۲۹. منصوری، علی، رقابت های بین المللی در کشتیرانی و تأثیر آن بر ایران. "مجله روابط بین الملل، ۱۴۰۲، صفحه ۳۴-۳۶.

۳۰. منصوری، علی (۱۴۰۲)، تکنولوژی و چالش های بندری ایران، فنی و مهندسی دریایی، صفحه ۵۳-۵۵.

۳۱. منصوری، علی (۱۴۰۲)، سرمایه گذاری های بین المللی در پروژه های بنادر ایران، مدیریت منابع و توسعه، صفحه ۷۲-۷۴.

۳۲. منصوری، علی (۱۴۰۱) "ترانزیت کالا و تجارت دریایی ایران"، *مجله اقتصاد جهانی*، صفحه ۹۵-۹۷.

۳۳. منصوری، علی (۱۴۰۱)، همگرایی اقتصادی و توسعه تجارت دریایی ایران، *اقتصاد بین الملل*، صفحه ۷۶-۷۸.

۳۴. منصوری، علی (۱۴۰۱)، فرصت های تجاری بندری ایران، *مطالعات اقتصادی*، صفحه ۵۶-۵۸.

۳۵. منصوری، علی (۱۴۰۱)، روابط ایران با هند و کشورهای آسیای میانه، *دیپلماسی آسیایی*، صفحه ۴۸-۵۰.

۳۶. منصوری، علی (۱۴۰۱)، فرصت های کریدورهای حمل و نقل چندگانه در دیپلماسی ایران، *حمل و نقل و لجستیک*، صفحه ۸۵-۸۷.

۳۷. منصوری، علی (۱۴۰۱)، دیپلماسی بندری- دریایی و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، *روابط بین الملل*، صفحه ۱۲۳-۱۲۵.

۳۸. منصوری، علی (۱۴۰۱)، دیپلماسی بندری- دریایی و نقش آن در سیاست خارجی ایران، *روابط بین الملل*، صفحه ۱۰۰-۱۰۲.

۳۹. منصوری، علی (۱۴۰۱)، چالش های دیپلماسی بندری ایران در دوران تحریم، *مطالعات بین المللی*، صفحه ۷۱-۷۳.

۴۰. منصوری، علی (۱۴۰۱)، تأثیر تحولات جهانی بر دیپلماسی بندری ایران، *تجارت بین الملل*،

۱۷۰ | فصلنامه «خدمات دریایی و بندری» (علمی-تخصصی) | سال ۱ | شماره ۴ | تابستان ۱۴۰۳

صفحه ۱۰۳-۱۰۵.

۴۱. منصوری، علی (۱۴۰۰)، دیپلماسی بندری-دریایی ایران و جایگاه آن در سیاست خارجی، مطالعات بین‌المللی، صفحه ۴۵-۴۷.

استناد به این مقاله: زرین کلاه، حسین. (۱۴۰۳). دیپلماسی بندری-دریایی و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه خدمات دریایی و بندری، ۱ (۴)، ۱۳۷-۱۷۰.

Marine and Port Services Journalis licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.